

Kinderen en visuele poëzie

1 januari 2002

Auteur: [Henk van Faassen](#)

Volume: [33](#)

Nummer: [3](#)

Pagina's: 82-88

Documenten

- [moer_jrg33_019.pdf](#)

henk van faasse n kunst verheven in plaats van dat ze het voertuig der kunsten is ik kan niet anders dan vaststellen dat in deze context taal niet kunst en voertuig tegelijk kan zijn als taal kunst is vervalte de kinderen e n voertuigfunctie en andersom daaruit moet ook aan te tonen zijn dat als taal visuele poezie kunst is geworden de inhoud van de taal ontbreekt of vervangen is door een andere inhoud opvattinge n over de rel a ti e tussen taa l e n kunst moet het hebben van emoties en laat die b e eld en d e t o e p a s s i n g e n erva n i n d e o p h e t v e r s t a n d v o o r g a a n o f z e laat het verstand ta alme thod e s v o o r h e t b a s i s o n d e r w i j s o n g e b r u i k t d e r a t i o en emotie staan met elkaar op gespannen voet iets van die tweeslachtigheid ligt aan het fundament van mijn bezwaren tegen een a is een a soms is de a sierlik weergegeven het gebruiken van visuele poezie op plaatsen soms bijna onleesbaar slordig neergeschreven een waar taal al problematisch genoeg is in zichzelf andere keer groot en plomp op een affi che afgedrukt namelijk in het onderwijs aan jonge kinderen of maar als kinderen eenmaal weten hoe een a eruitziet bij tweedetaal eerwerfers herkennen ze al die andere a s o p d e e e n o f a n d e r e i n d i t a r t i k e l beschrijf ik de hardnekkige manier wel die a is de eerste letter van het alfabet zinloosheid van het gebruiken van opper dat alfabet wordt gebruikt voorgeschreven taal die a vlakkige voorbeelden uit de rijke cultuur van de wordt samen met de daarvoor benodigde andere letters visuele poezie om daarmee het taalonderwijs en volgens vaste afspraken aaneengevoegd tot woorden leuker te maken en zinnen die een betekenis hebben kinderen gebruiken woorden en zinnen nog voor ze die kunnen zijn beeld en taal co m m u n i c a t i e g e l i j k s c h r i j v e n e n v o o r z e d e t a a l r e g e l s e n a f s p r a k e n k e n n e n g e l e e r d e n k u n n e n m o g e l i j k a c h t e r a f e e n m i j n k l e i n z o o n a r w e h e r k e n t d i e a a l h e e l j o n g a l s d e s a m e n h a n g t u s s e n h e t e e n e n a n d e r a a n t o n e n e e r s t e l e t t e r v a n z i j n v o o r n a a m e n g e b r u i k t h e m m a a r d a a r h e b b e n k i n d e r e n e v e n g e e n m e t e e n o m o v e r a l t a l i g e s p o r n a t e l a t e n b o o d s c h a p a a n a l s z e z i c h m e t h u n v e r b e e l d i n g s k r a c h t o p d e a l d a n n i e t z i n v o l l e o p d r a c h t e n v a n h u n o n d e r w i j z e r s s t o r t e n h e e l a n d e r s i s h e t m e t v o r m e n t a a l m e t h i e r u i t m a g i k a f l e i d e n d a t e r e e n g e w e l d i g e b e e l d t a a l e r i s v r i j w e l g e e n b e e l d o n d e r d e e l t e a f s t a n d b e s t a a t t u s s e n h e t a a n l e r e n v a n t a a l r e g e l s v i n d e n d a t v e r g e l i j k b a a r m e t e e n l e t t e r u i t h e t d i e v o o r i e d e r e t a a l g e b r u i k e r g e l d e n e n v a n a l f a b e t d e e l u i t k a n m a k e n v a n w i s s e l e n d e b e e l d r e g e l s d i e p e r g e b r u i k e r v e r s c h i l l e n t a a l b e t e k e n i s s e n i n d i e z i n g e

draagt een vorm zich elitair het beeld is voor een unieke situatie taal heeft altijd met communicatie te maken als ontworpen en alleen de ontwerper ervan er geen open verbinding is tussen twee of meer bepaalt de grammatica ervan deelnemers kun je wat mij betreft al niet meer en het wordt nog ingewikkelder kunstenaars van taal spreken de onderlinge verbinding is gebruiken soms letters in hun visuele werken een eigenschap van taal het ontbreken ervan maar geven die beeldend gebruikte letters en maakt taal nutteloos woorden een andere eigen betekenis geldende iets dergelijks is er ook aan de hand met afspraken over beelden kunnen niet de beeldtaal er moet sprake zijn van een open kunstenaar niet gemaakt worden beeldverbinding tussen de maker van de de symbolen losgerukt uit hun dienende beelden en de aanschouwer het materiaal waar functie worden in die gevallen gebruikt of uit het beeld is opgebouwd moet authentiek en misbruikt voor een ander doel de symbolen tegelijkertijd inzichtelijk zijn in de beeld staan in zulke gevallen niet langer ergens voor communicatie is zoals bij een talige interactie ze zijn een zelfstandig kunstobject de handeling wel het geval is zelden sprake van een tegelijkere van het ontkoppelen van teken en betekenis is tijd ontstaan en aanschouwen van beelden de inbreng van de kunstenaar taal wordt zelf tot daarvoor is het proces van totstandkomen van 2002 3 moer 82 die beelden te ingewikkeld dat betekent dat we richting ontwikkeld in tekstbeelden collages kinderen als groep moeilijk een proces kunnen letter en tekstsamenstellingen en in een aanleren dat zo per individu zal verschillen veelheid aan mediale en multimediale verschijningsvormen worden de grenzen van kinderen maken in hun dagelijkse leventje literatuur en beeldende kunst gerelativeerd kennis met vormtaal in prachtig opgepoetste karakteristiek voor visuele poezie is het reclamebeelden die zijn per definitie dooreen gebruiken van letter beeld en onbetrouwbaar de werkelijkheid van het beeld tekstmateriaal pictogrammen tekens en is gemanipuleerd met als doel een boodschap tekstfragmenten zowel als verbale semantische zodanig over te brengen dat men iets gaat en figuratieve elementen de visualiteit van de aanschaffen of in het geval van de kinderen dat taal schrift beeld en tekst voegt literatuur en de ouders onder druk gezet worden iets voor beeldende kunst tot een nieuwe eenheid samen hen te kopen ik kan niet beweren dat er dan grenzen tussen lezen en waarnemen zijn er niet geen sprake is van communicatie of het een en moeten door de kijker of lezer zelf open communicatie is betwijfel ik vastgesteld worden gewenning aan wat er op openheid in de communicatie moet zich dit gebied in de media aan taalbeeld processen kenmerken door een gelijkwaardigheid aan zichtbaar wordt lijkt te wijzen op een integratie beide kanten van de communicatielijn bij ervan in het talige domein getuige het gemak reclame is dat nooit het geval als het wel zo zou waarmee een en ander in de taalprogramma s zijn verloor de reclame haar bestaansrecht voor het primaire onderwijs wordt opgenomen reclame is een boosaardige verleider ik betwijfel de zinvolheid van deze integratie toch mogen reclame uitingen in het maat schappelijk verkeer niet ontbreken op voor de integratie van het medium taal en het waarde dat iedereen ertegen gewapend is medium beeld lijkt voor kinderen aantrekkelijk taalvorming stimuleert de taalweerbaarheid van vanwege het verrassingselement en door de kinderen door hun eigen verbeeldingskracht in overzichtelijkheid en de indringendheid van de te zet-

ten in plaats van modieuze trends te esthetische informatie visuele poezie laat volgen verschijnselen uit de werkelijkheid in hun samenhang of juist contrasterend met elkaar in het basisonderwijs worden spellen stellen en zien dat betekend nog niet dat ze als zodanig grammatica in een strakke leerweg onderwezen gelezen kunnen worden voor de lezertjes geldt het technische taalonderwijs is een geheel van dat de beknoptheid van elk visueel beeldgedicht gefragmenteerde leseenheden samengaat met veel ruimte voor eigen dat zoiets voor de kinderen met hun speelse interpretatie juist die eigen interpretatie is iets leerhouding bijzonder saai is en daarom ook waar men in het onderwijs moeilijk mee om niet altijd even effectief heeft menige leerkracht kan gaan alle lesinhouden moeten immers wel begrepen ingeslepen en getoetst kunnen worden er daarom denkt enen dat de taallessen opgeleukt moeten cijfers voor gegeven kunnen worden moeten worden met elementen uit het domein voor het gebruiken van beeldtaal kunnen per van de kunstzinnige literaire en beeldende definitie geen methodes ingezet worden omdat vorming dat heeft wel consequenties zowel de beeldregels zich daarin niet laten vastleggen voor de taalleerder als de taalleraar literaire is het dan mogelijk ons visuele poezie in het vorming en taalonderwijs zijn en blijven twee onderwijs te introduceren verschillende domeinen met eigen dat is wel het geval maar dan gaat het niet meer ontwikkelingspatronen leerkrachten dienen om het aanleren van taaltechnieken maar om het zich terdege af te vragen of hun deskundigheid ontwikkelen van verbeeldingskracht bij kinderen in gelijke mate tot beide domeinen reikt het geven van cijfers voor verbeeldingskracht is onmogelijk maar we weten dat de kinderen visuele poezie en taal leren behoefte hebben aan een vorm van weerklink als een spruit vanuit de concrete poezie heeft hoe helder zijn onze beoordelingen in zulke de visuele poezie zich als een zelfstandige en gevallen welke esthetische vooronderstellingen wereldwijd verbreide literaire kunstzinnige en vooroordelen hechten leerkrachten aan 2002 3 m o e r 83 visuele informatie is onze smaak beperkter dan wel als er iets de eigen zeggingskracht belemmert die zou moeten zijn kan je persoonlijke smaak is het het coderen van boodschappen verruimd worden kan de persoonlijke smaak van een leerkracht maatgevend zijn in het illustraties onderwijs dat hij geeft illustraties kunnen laten zien wat de tekst vertelt dat is daarmee een enigszins overbodige hobby is me in ho e ke n activiteit beter is het als de tekening laat zien er bestaat geen eenvoudige techniek om een wat er in de tekst verborgen bleef tekst en beeld onderwijsconcept voor een gehele school te zijn zelfstandige vertrekpunten voor een visuele ontwerpen in het verband met het toepassen reis van werkvormen zijn de taalonderwijs leerlingen worden in de hoeken uitgenodigd om concepten vaak ontleend aan de persoonlijke een gedicht uit een bundel te kopiëren of na te literaire hobby s van individuele leerkrachten n stempelen en er een illustratie bij te sjabloneren hoeverre die bruikbaar zijn voor toepassing in kinderen in dienst van een professionele dichter een taalmethode is zeer de vraag de eenheid is dat een verstandige leerlijn tussen denken en doen van een geheel team moet immers aan de basis van een concept staan leerlijnen de eerste leerlijn is om vorm en inhoud steeds kansrijke taalhoek en beter op elkaar af te stemmen laat ik eens kijken naar de praktijk van de tweede leerlijn betreft het taalgebruik van de kansrijke taalhoeken zoals die verza-

meld zijn kinderen kansrijke taal wil dat de kinderen zich door monique hansnia in kansrijke taalhoeken steeds krachtiger uitdrukken hansma citeert in groep 1 8 ik begin niet de taaldrukhoeken peter be ll ensen en leo lentz 1987 waarbinnen beeldtaal een grote rol speelt iet gaat e r ni e t o ni dat je s t eeds mooie re of n ieutvere i n het boek wordt beschreven welke materialen dingen verzint zoals je li- et gezegd iebt ka n li e t een taaldrukkist voor eenvoudige druk opgeschreven wor- den technieken als stempelen en sjabloneren moet vervo lgens kun je daar weer z innen uit kiezen of bevatten stukjes tekst in veranderen dat maakt de teksten boeiend niet omdat ze over zulke bijzondere ding e n is taaldrukken een gesdiied- erisles gaan maar j u ist omdat ze onthullen i vat zo gewoon de essentie bij kansri- jke taaldidactiek wordt lijkt de kracht van de teksten zit in de eenvo ii d en gelegd bij de vormgeving van letters en precisie illustraties op de omslag van het boek staat ik zou na het lezen van dit citaat kunnen daarom waarschijnlijk ook een streng kijkende veronderstellen dat de samenstellers van leerkracht die wijst op een reproductie van een kansrijke taalhoeken het met deze visie eens incunabel een wiegedruk uit de 15e eeuw als zijn niets is minder waar in het hoofdstuk de voorbeeld van drukwerk dat buiten de taaldrukhoek is niets te vinden dat de schoolmuren is gedrukt wat de kinderen benaming taaldrukken rechtvaardigt de voor daaraan voor hun eigen zeggingskracht moeten beelden van werkstukken die gepresenteerd ontlenen is mij een raadsel hoewel ze wel iets worden als werkop- drachten die kinderen kunnen leren over de geschiedenis van de zelfstandig kun- nen uitvoeren zijn volkomen boekdrukkunst maar dat lijkt me weer een apart in- houdsloze lettersten pelspelletjes en vor m domein grapjes geheimschrift goed on- derwijs is zowel programmatisch als er wordt gesteld dat taaldrukken een manier is ontwikkelingsgericht volgens bert van oers om jezelf uit te drukken dat is ook zo daarop hoogleraar onderwijspedagogiek aan de vrije volgt echter de aanbeveling om te gaan universiteit amsterdam maar de kinderen experimenteren met de vor- men van letters en moeten niet alles van de leerkracht opgelegd het bedenken van geheel nieuwe symbolen zoals krijgen nadruk zou moeten komen te liggen bijvoor- beeld een geheimschrift op een geslaagde interactie tussen leerkracht e n 2002 3 moer 84 leerling juist die interactie ontbreekt ten ene dat is niet waar lekker prut- sen met beeldend anale als kinderen met een werkkaart in de hand materiaal is een op zichzelf staande beeldende eenzaam het taalbos ingestuurd worden ac- tiviteit het tweede misverstand is dat kinderen maar meteen bij elk beeldend prod- uct opdracht geluiden sterspele n een tekst kunnen schrijven ze zullen het de leerkracht heeft een werkkaart gemaakt niet waarschijnlijk wel braaf doen maar het zal in voorbeelden van een aantal geluiden zoals vele gevallen een toelichting op de tekening kinderen die in hun stripboeken aantreffen worden als de tekenin- gen en sjabloneer voorbeeld werkstukken als tussenstap in een interactie kaboffffff de fjes lekker door elkaar gebruikt worden is het daarentegen wel een gestempeld oooooohhh en iiiiiiiiiiiiiiiiii de zinvolle activiteit maar die uitwissel- ings laatste in een golf gestempeld de kinderen gelegenheid zit niet in de taal- drukkist die moet worden uitgenodigd die geluiden hardop te in een kringgesprek plaats vinden lezen vreemd genoeg staat er ook het woord bang gedichtenposters maken bij alle letters twee keer over elkaar gestempeld kies een gedicht waarbij

je een illustratie wilt het verwijst naar the big bang maar het moet sjabloneren het mag ook een eigen gedicht voor de kinderen verwarrend zijn dat hier het zijn graag zelfs zo staat het op een woord bang als geluid gebruikt wordt en een opdrachtkaart en hoe klinkt het welke kleuren volgende keer als angst en vormen passen erbij waar komt het gedicht maar goed naast de afdruk erboven of door elkaar vervolgens worden de kinderen uitgenodigd jawel zo zien de gedichten-posters van de geluiden te stempelen de onderwerpen zijn stichting plint er ook uit gegeven van een dier uit een zwembad bij de men kiest de beeldende kunst als de pels waarin tandarts aan het eind van de werkkaart volgt de de luis der poezie zich kan verplaatsen en geven opmerking 5nisscli ien heb je zelf een ander idee beeldende kunstenaars opdrachten de dat laatste is een veel voorkomend verschijnsel combinatie tussen beeld en tekst te realiseren bij werkkaarten eerst worden de kinderen de gedachte die er bij de oprichters van plint volgestopt met suggesties en tips van de achter zit is wil je de scholieren bereiken dan leerkracht en aan het eind mogen ze zelf ook moet je jezelf in de rij van beeldproducenten iets inbrengen plaatsen film tv en glanstijdschrift hebben een grotere invloed dan een typografisch fraai de leerkracht heeft zelf ook een mooi vormgegeven dichtbundel het worden affiches voorbeeld van een aanrijding gestempeld die in principe op straat of in de stations voorbeeld en de kinderen zullen hem daarin wachtkamer opgehangen moesten worden maar waarschijnlijk keurig volgen die uiteindelijk toch als kunst in de huiskamer hangen de meeste affiches vertonen een knuffels stempelen worsteling tussen taal en beeld het gedicht ik tref twee misverstanden aan de kinderen krijgt een min of meer lichte plek in het worden uitgenodigd om materialen te zoeken schilderij toegewezen in veel gevallen moet de waarvan de afdruk aan hun knuffel doet denken typografie het afleggen tegen het normengeweld ze kunnen er tijdens de opdracht achter komen van het schilderij het is duidelijk dat er dat materialen die aanvoelen als een knuffel beeldende kunstenaars aan het werk gezet zijn omdat ze bijvoorbeeld zacht en harig zijn die niet tegelijkertijd de typografische eisen die afgedrukt niet een indruk van een knuffel je aan het drukken van een gedicht mag stellen geven als ze dan iets afgedrukt hebben volgt de beheersen men beweert bij plint wel dat opdracht sdiriff er een korte tekst bij het eerste tekening en tekst iets aan elkaar toevoegen misverstand is dat het manipuleren met zonder van elkaar afhankelijk te worden maar materialen gepresenteerd als een cognitief dat is in de meeste gevallen niet waar onderzoek een directe lijn tot de affectieve ik heb er bezwaar tegen dat kinderen door relatie met hun knuffel tot stand zou brengen middel van verkeerd begrepen opdrachte n 2002 3 moer 85 gedwongen worden te realiseren wat vol meer-voudige betekenis wassenen zelden lukt bijvoorbeeld door de h van het woord ook waar men de samenwerking wel geslaagd hogeschool af te beelden als een ladder vindt blijken voor mij taal en beeld het woord hek in een hekjesvorni en vuur onoverbrugbare stromen bijvoorbeeld het in een vlanmietjesvonn gedicht van pierre kemp slapen gaan is het blijft voor mij een raadsel niet welk doel en afgedrukt in een deel van een tekening van co nut deze opdrachten aangeboden worden in westerfik dat een jongetje in bed voorstelt ieder geval is het cryptische karakter van de de perspectief van de lijnen van de dekens producten geen bij-

drage tot een zinvolle verstoort de rustige ordening van de horizontale taalontwikkeling bij kinderen integendeel de dichtregels men vindt zelf dat de misleidende zwakke leerlingen raken volstrekt in verwarring perspectief aansluit op het misleidende en de slimme leerlingen zijn trots als ze een verwachtingspatroon van een droom maar dat is cognitief puzzeltje opgelost hebben voor mij te veel achteraf gepraat de opmerking ik citeer hansina dubbelschrijven is de talige poot dat tekening en gedicht iets aan elkaar van beeldcultuur in de dubbelschrijfhoek leren de toevoegen zonder van elkaar afhankelijk te leerlingen dit aspect van onze cultuur beter te worden is dan ook beslist niet waar tekening en doorgronden en ook zelf te gebruiken ze zijn dan poezie hebben behoorlijk last van elkaar en dat bezig met de grafische kant van begrijpend lezen en is ook een soort afhankelijkheid de affiches die stellen een onderwerp dat in de kerndoelen helaas is ik zag zijn in algemeen beeldende zin mooi vergeteii dat laatste is niet juist in de verzorgd maar typografisch bar slecht ingericht kerndoelen wordt zeker aandacht besteed aan de en dat doet het poeem schade poezie moet het verschillende gebruiksmogelijkheden van een hebben van de intimiteit van bladzijde in een taal of taalvariant maar dat valt terecht onder bundel een affiche moet de strijd met de taalbeschouwing redarneschreeuwerij aangaan in een abri die het belangrijker is te wijzen op de misvatting dat spijt me geen plaats is voor tere teksten kinderen zaken die door volwassenen als een ferdinand kriwet maakt poeem paintings intellectueel spel verhaspeld zijn gaan begrijpen tekens vlaggen en zo meer hij vindt het een en zullen toevoegen aan hun talige arsenaal het beperking dat dichters hun werk alleen in is een volkomen absurde veronderstelling dat boekvorm kunnen presenteren een achter kinderen een ladder gemaakt van de letter h haalde vorm in de tijd der massamedia weg met associeren roet het feit dat je als je op een de boekhandel en meer poezie in de hogeschool zit in je carrière hogerop komt ze supermarkt de galerie en de grammo zullen zich afvragen wat je op het dak van die foonplatenhandel de stichting plint heeft iets school zou moeten doen je zou het kunnen dergelijks gedacht en drukt gedichten af op vergelijken met kinderen leren lezen en affiches prentbriefkaarten en zelfs hoofdkussens schrijven aan de hand van het leesplankje maar visuele communicatie verdient alle aandacht ze vervolgens niet in de gelegenheid stellen er de nadruk moet daarbij echter komen te liggen achter te komen wie theun was wat er niet het op de ontwikkeling van een nieuwsgierige vuur aan de hand is wat die aap op het dak doet houding op het gebied van de eigen beleving en dat schapen achter het hek moeten blijven kinderen moeten vertrouwen krijgen in hun eigen verbeeldingskracht en zintuiglijke kom van d a t l lees plankj e af waarneming de gedachte dat ze die het is een uniek moment als een groep ingewikkelde relatie tussen taal en beeld kinderen begint niet lezen en schrijven in de zelfstandig in de gedichtenmakerijhoek kunnen andere groepen zijn ook wel niveaus in ontdekken en oplossen is een misvatting taalontwikkeling aan te wijzen maar nooit zo bepaald als in groep drie natuurlijk hebben de dubbelschrijven in de hoek kinderen al kennis gemaakt niet het begrip in de dubbelschrijfhoek gaat men nog verder letter en kunnen sommige kinderen die letters door kinderen te confronteren met bijzonder al gebruiken om hun naam te schrijven ze vormgegeven teksten die teksten hebben een hebben boorra roos en

vis geleerd worden uit 2002 3 moer 86 een methode die hoewel aan slijtage en kritiek onderdelen gebruikt alsof het letters in een onderhevig door de leerkracht en nog niet alfabet zijn is een begin gemaakt met de massaal afgewezen worden omgang van taal en beeld in relatie tot elkaar de vandaag leren ze van mij de woorden iets niito kinderen kunnen die onderdelen benoemen tekening en schoen niet omdat de kinderen er waarbij ze zich een beeld vormen van het methodisch aan toe zijn om naast de v van vis de geheel f van fiets te kennen of omdat ze toe zijn aan de letters sch aan het begin en ing aan het eind beeldfr agm e nten als le tte rs va n een alfab e t van een woord of omdat ze moeten weten dat ik vraag een van de kinderen de tekening van er woorden met meer lettergrepen zijn zoals te zijn fiets of de auto groot op het bord te ke ning ze zijn er aan toe omdat het de tekenen de hele klas doet voorstellen wat er woorden zijn die ze nodig hebben bij het op nog bijgetekend moet worden steeds mee r papier vastleggen van hun verhalen onderdelen worden opgenoemd de rem liet ze zijn de vastgelegde verbeelding van wat ze zadel de lampen van de fiets de stoelen de verteld hebben over hun ervaringen met fietsen raampjes van een auto enzovoort auto s en schoenen h et is een zinvolle activiteit waarbij alle kinderen betrokken zijn ze bekijken elkaars ho e kan het ook a nd er s werk goed en vullen dat met hun ideeën aan bijvoorbeeld op een basisschool waar 98 van uit kleine stukjes gekleurd papier knippen de de kinderen allochtoon is de reden om kinderen de vormen die bij de tekeningen van bijzondere aandacht te schenken aan taal ligt wel liet bord h oren hi er doet zich de vergelijking voor de hand de kinderen leren over een eigen sterk voor met woorden die uit letters beleefde ervaring te vertellen dat wil zeggen als ze opgebouwd worden de kinderen schuiven met vertellen over een boom is dat de boom waar de vormen zodat ze een herkenbare compositie hun fiets stond toen die gestolen werd als ze krijgen praten over vis is het de vis die ze gebakken leder kind kiest een uit papier geknipt vormpje lekkerder vinden dan gekookt en mocht een uit legt dat op een stukje zelfklevend rubber en roos ter sprake komen dan is het in ieder geval knipt het na dan kunnen de stukjes rubber op een roos waarvan ze de echte kleur gezien een blokje hout geplakt worden op deze hebben en de echte geur geroken hebben manier ontstaan de vormstempels waarmee de kinderen voelen zich veilig oiri die ervaring te ieder een eigen stempelwerkstuk kan maken kunnen vertellen daarvoor moet er tussen de kinderen onderling geen gevoel zijn dat ze op uit dit voorbeeld van een les komt duidelijk moeten passen bij wat ze zeggen en tussen de naar voren dat het noodzakelijk is om vanuit een leerkracht en de kinderen moet een verhouding uitwisseling in de groep te werken de kinderen zijn voor wat betreft de taal die niet onder kunnen associëren op elkaars woorden en geschikt is aan het feit dat het hier een taalles beelden op die manier ontstaan de ideeën en betreft de kinderen kunnen luisteren naar de de oplossingen die bij een werkkaart zoals die verhalen van anderen bij kansrijke hoeken aangeboden wordt kinderen hebben geleerd te luisteren naar wat verborgen blijven de juf zegt de verhalen die ze elkaar vertellen zijn van een andere orde en gaan meestal niet vorm boven inh o u d over ervar i ngen maar hoe dingen onderling de hoeken die gaan over het schrijven van geregeld moeten worden gedichten en verhalen bevatten opdrachten die de meeste kinderen schrijven nog niet vi suee l geen recht

doen aan de kansen van kinderen bij werken gaat bij kinderen in de derde groep hun taalontwikkeling gemakkelijk ze leren eerder met beelden dan bij kansrijke taal zit alles netjes in een kist dat niet letters om te gaan bij het produceren van wijst op de veronderstelling dat alle activiteiten een beeld is het zaak de onderdelen van waaruit vanzelf uit die kisten tevoorschijn springen dat een beeld opgebouwd is te kunnen herkennen is een misverstand je kunt natuurlijk een en benoemen als je dan vervolgens die opdrachtkaart maken waarin je het schema van 2002 3 moer 87 een limerick niet vakjes voor iedere lettergreep taalontwikkeling heeft niet iets anders en zeker aangeeft maar dat geeft nog niet als resultaat een met iets meer te maken dan het aanbieden van grappige inhoudsloze tekst onbegrepen techniekjes uit een kist het leuker heel kort door de bocht is de opdrachtkaart maken van saaie taalstukjes met behulp van voor het schrijven van hnikii het zijn drie regels onbegrepen stijlnonnen uit de wereld van de van 5 7 5 lettergrepen het heeft geen rijm en visuele en concrete poëzie is een inhoudsloze het is een japanse dichtvorm ook deze activiteit werkkaart ziet er uit als al die zinloze opdrachten uit een taalmethode vakjes om iets literatuur in te vullen le t op in elk hokje komt een hansma h kansrijke taal didactiek in groep 1 8 l e tte rg reep spreekt de samensteller dreigend baarn hb uitgevers 2001 veronderstel dat de kinderen eens iets anders in hansma m kansrijke taalhoeken in groep 1 8 de hokjes schrijven geen woord over de baarn hb uitgevers 2001 achtergrond van haiku een inhoudsloos barthes iz l empire des signe geneve editions vormspel moet dan wel het gevolg zijn zitten d art albert skira 1970 we daarop te wachten per slot van rekening vertaling wallis de vries g het rijk van de zitten onze kinderen niet op een zeeschool tekens amsterdam uitgeverij duizend een de samenstellers van de werkkaarten gaan 1987 volkomen voorbij aan het wezen van haiku bellensen p l lentz taaldrukken waarin de oritlieirq van de zin tot stand komt in een verder dan zeggen en schrijven een handboek volstrekt duidelijk betoog westerse poëzie kent die baarn uitgeverij bekadidact 1987 tegenspraak niet omdat ze slechts tegen de zin weet te visch l m zaat e a werken reet taal protesteren door die poëzie onbegrijpelijk te maken drukken ervaringen en ideeën baarn daarmee is haiku voor ons niet zo biiitenissi maar uitgeverij bekadidact 1993 ook niet vertromud heikil lijkt overal en nergens op oers 13 van onderwijsconcepten een van stof omdat hij simpel en nabij is fijnziring en poëtisch en een van leer i n de wereld van het joi ge er in ieder woord iets geruststellends zit roland kind september 2000 barthes 1987 faassen h van taalvorming in een museum i n moer 2001 2 blz 44 49 kansrijke kinde ren faassen h van eerst een beeld en dan pas taal er bestaat geen kansrijke taal er zijn kansrijke amsterdam stich t ing taal vorm i ng 1998 kinderen als ze gelegenheid krijgen hun eigen van beeldtaal en kleuters amsterdam fasen h ervaringen te verwoorden of kansarme stichting taalvorming 1998 kinderen als ze verhinderd worden op een eigen h van taal fasen beeld amsterdam manier hun taal te ontwikkelen taaldrukwerkplaats 1994 2002 3 moer 88